

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Accvratam Qvæstionvm D. Thomæ, Ab LXXXIV. Vsqve ad finem: &
Disputationum de virtute Pœnitentiæ, De Clauibus, De Sacramentis
Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, De Purgatorio, Suffragiis & Indulgentiis,
expositionem complectens : Accesserunt Indices quinque: ... Postremus

Suárez, Francisco

[Köln], 1616

Sectio 8. An implenda sit in statu gratiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93815)

confirmationem, tum responderetur, confessorum posse quidem obligare ad satisfactionem conditionem, ita tamē ut simul sit medicinalis, atque adeo tolerabilis, & accommodata humanæ fragilitati. Alia difficultatem non habent.

SECTIO VIII.

Utrum necesse sit penitentiam implere in statu gratiæ.

Prima assertio sufficiens in statu peccati mortalis.

Hoc dubium intelligi potest de necessitate ad integritatem sacramenti, vel ad effectum eius. Dico primo, satisfactio exhibita in statu peccati mortalis, sufficit ad integritatem sacramenti, & ad implendam obligationem à confessore impositam. Est communis, & ratio est: quia confessor tantum præcipit opus, & non modum eius. Confirmatur: quia in aliis præceptis, vel sacramentis satis est satisfactio operis, etiam si extra charitatem fiat; neque est hic noua fingenda obligatio sine necessitate. Neque hæc conclusio pendet ex quaestione de effectu: quia effectus est finis, non materia huius præcepti. Ex hac conclusione inferitur, etiam si ipsum opus satisfactorium malè fiat, ita ut ex aliqua circumstantia peccatum sit, posse sufficere, propter eandem rationem, ut si imponatur ieiunium, & penitens vel in quantitate excedat, vel in fine deficiat, si tamen formam ieiunij seruet, implebit præceptum sibi impositum, propter rationes factas.

Circa alteram partem de effectu, duplex est quaestio. Prior est, an penitentia facta in peccato mortali statim habeat aliquem effectum ex opere operato. Altera, an saltem habeat illum recedente fictione. Circa priorem aliqui dicunt habere effectum statim. Ita Marfilin 4. qu. 11. artic. 3. Medin. Cod. de Confessione, quæst. de Penitentia iniuncta extra grat. implet. Scotus, & omnes qui de satisfactione ex opere operantis ita opinantur, à fortiori hoc dicent. Fundamentum est: quia confessor mutat penam purgatorij in tale opus penale, & non præcipit, ut fiat in gratia: ergo per ipsum opus exhibitum satisficit. Confirmatur: quia sacramentum dat effectum non ponendi obicem: sed huic effectui remissionis penæ non ponitur obex propter solum statum peccati mortalis: ergo.

ASSERTIO II.

Satisfactionem in mortali non conferre effectum operanti.

Nihilominus dico secundo, satisfactio impleta in peccato mortali non confert effectum operanti, durante illo statu. Ita dicunt ceteri Theologi, quos statim referam; & probari potest ex omnibus, quibus disput. præced. ostendi, penam non remitti homini existenti in peccato mortali. Unde fundamentum huius conclusionis esse debet, huiusmodi statum esse obicem huic effectui contrarium. Quod patet inductione, tam in aliis operibus, quam in aliis sacramentis, Baptismo, Eucharia, & similibus: nam, si homo in peccato mortali illa suscipiat, non consequetur remissionem alicuius penæ temporalis, etiam si reatum aliquem ex peccatis prius remissis habeat. Ratio vero reddi potest, quia, cum remissio penæ temporalis sit effectus supernaturalis aliquo modo præparans hominem, seu remouens impedimentum gloriæ, non est cur conferatur, nisi ei, qui est proportionatus ad gloriæ, & amicus Dei. Confirmatur: quia sacramentum non confert specialem effectum sine generali, neque secundarium sine primario, ut in aliis videre est: ergo idem dicendum est de hac parte. Præsertim, cum supra dixerim,

mus, hanc partem etiam conferre augmentum gratiæ. Ex quibus facile soluitur argumentum contrariæ sententiæ: quia confessor non ita commutat penam purgatorij ut ex vi operis impositi remittatur, sed ut per illud applicetur virtus passionis Christi, quæ tamen non applicatur nisi subiecto disposito, & non ponenti obicem.

Circa vltimum vero punctum quidam negant, hanc satisfactionem habere effectum, recedente fictione. Ita Adrian. quæst. 2. de satisfactione in solutionibus argumentorum, Soto dist. 19. quæst. 1. artic. 5. Ledesma secunda parte, quæst. 13. artic. 3. dub. 4. Alij vero non generaliter hoc negant, sed de illis operibus, quæ nullum relinquunt effectum in operante: nam, si relinquunt, ratione talis effectus dicunt recedente fictione, posse remittere penam, ut ieiunia propter debilitatem, quam relinquunt. Ita Paludan. distinctione 15. quaestione prima, articulo tertio, D. Antonius, tertia parte, tit. 14. cap. 20 §. secundo, Syluester, verb. *Satisfactio*, quaestione tertia. Quæ tamen distinctio est impertinens, & sine vilo fundamento. Prior vero sententia est probabilis: quia, cum satisfactio pro pena temporali iterari possit, cumq; aliis modis possit illius penæ remissio obtineri, nulla videtur esse sufficiens ratio ad dicendum, satisfactionem illam aliquid operari ablato obice peccati.

ASSERTIO III.

Hanc satisfactionem habere effectum recedente fictione.

Nihilominus dico tertio, Licet res sit incerta, probabilis videtur, hanc satisfactionem habere effectum, recedente fictione. Ita Caietan. Tom. 1. primo, Opusc. tract. sexto, quaestione vltim. Petrus Soto lectio. vltim. de Satisfactione, Victor. in Summa numero 201. Nauarr. de Penitent. distinctione sexta, capite primo in principio, numero 48. Probat: quia sacramentum Penitentia, si contingat esse informe, habet effectum, recedente fictione, credibile autem est partem imitari naturam totius. Et confirmatur: quia sicut non tenetur quis iterare confessionem informem, ita nec satisfactionem extra statum gratiæ exhibitam: ergo, &c. Fateor rationes non esse adeo efficaces: quia hæc satisfactio sacramentalis non est medium necessarium ad satisfactionem penæ, sicut confessio est necessaria ad remissionem culpæ; & ideo neque est tam necessarium, ut redeat hic effectus. Propter quod dixi, rem hanc esse incertam, coniecturæ tamen sunt valde probabiles, & sufficientes. Considerandū est enim, opus illud satisfactorium, licet, ut est opus operantis, sit mortuum, & ideo nunquam habeat effectum, tamen ut est opus sacramentale, & applicatio meritorum, seu satisfactio Christi, semper esse opus ex se viuum, quodammodo tamen mortificatum ratione subiecti, ut non possit in eo habere effectum secundum præsentem dispositionem. Sicut autem opera mortificata reuiviscunt, & operantur, recedente fictione, ita opus illud incipit habere suum effectum, ablata fictione. Ad hunc autem effectum non est necessaria aliqua actio physica, sed tantum moralis condonatio, quæ sit à Deo intuitu prioris applicationis sacramentalis satisfactio, & ideo impertinens est, quod illa satisfactio aliquem physicum, seu naturalem effectum relinquat in operante, ut habeat effectum, recedente fictione.

Dices, Ergo non solum satisfactio impleta in statu peccati, sed etiam impleta per opus peccaminosum habebit effectum, recedente fictione. Respondetur primo negando sequela: quia, ut illud opus sit satisfactorium, etiam ex opere operato, oportet ut

non sit malum: quia alias non habet congruitatem, ut sit quasi instrumentum morale ad hunc effectum. Secundo, & magis consequenter respondetur, concedendo sequelem: quia Baptismus, etiam si ex parte suscipientis fuerit actus peccaminosus, postea, recedente fictione, remittit totam penam simul cum culpa, & confessio ipsa, vel susceptio alterius sacramenti, & etiã fiat peccando venialiter, confert gratiam. Denique, illa actio quoad substantiam est bona, & est punitio delicti, & ut sic, est instrumentum quo applicatur Christi satisfactio.

Sed quæres, an peccet mortaliter is, qui implet penam iniunctam in peccato mortali. Quod enim peccet venialiter, videtur clarum ex dictis: quia recipit partem sacramenti indigne, & ponit obicem effectui sacramenti. Unde si verum est, quod supra S. Th. dixi, hæc partem dare gratiæ augmentum ex opere operato, videtur plane lequi etiam mortaliter peccare, sicut suscipiendo matrimonium, vel aliud simile sacramentum: quia ponit obicem gratiæ sanctificanti. Et reuera si speculatiue argumētum consideretur, est ratio facta valde efficax, & probabilis: tamen quia hic effectus est valde incertus, & probabiliter etiam negari potest, ideo practice & moraliter non censetur esse imponendum tantum oñus sine maiori certitudine: & ita existimo, practice loquendo, hoc non esse peccatum mortale.

Circa alteram partem quæstionis dicendum est, si confessor iusticiauerit expedire, posse imponere penitentiam per alium implendam, & tunc satisfieri præcepto eius, si tali modo fiat: loquitur autem de actu virtutis, qui fit per alium, ut per causam principalem, ut est ieiunium, oratio, disciplina: nam de illo qui fit per alium tanquam per ministrum, ut est, verbi gratia, elemosyna, nulla erat quæstio. Et in hoc sensu docent hæc conclusionem Doctores citati & citandi. Ratio vero est: quia hoc præceptum pedit ex voluntate confessoris, & ideo illi satisfit, si iuxta eandem voluntatem impleatur. Non debet autem confessor sine iusta, & necessaria causa hunc modum satisfactionis imponere: quia nec est adeo in Ecclesia vitatus, nec ad finem huius sacramenti adeo expediens: quia talis satisfactio nec deferuire potest per modum medicinæ, neque ipsa ratio satisfactionis satis certa est, ut iam dicam.

Sufficiat ne satisfactio per alium impleta ad satisfaciendum ex opere operato pro illo, pro quo fit.

Quæres, an hæc satisfactio per alium facta sufficiat non tantum ad implendum præceptum confessoris, sed etiam ad satisfaciendum ex opere operato pro illo, pro quo fit. Ledesma supra negat: tum quia ille actus non est pars sacramenti: nam partes sacramenti sunt actus ipsiusmet penitentis: tum etiam, quia non procedit ex virtute clauium, neque confessor potest obligare aliquem ad talem actum. Contrarium vero sentiunt apertè D. Thom. Bonaventura, Durandus, Soto supra, Gabriel distinct. 16. quæst. 2. art. 3. dub. vltim. Alensis 4. part. quæst. 83. membr. primo, articulo secundo. Et consequenter loquendo, hoc videtur probabilius. Ratio autem reddi potest, primo: quia vnus potest alteri applicare satisfactionem suam, non solum quæ respondet actui ex opere operantis, sed etiam ex operato. Sed hæc ratio non placet: quia fundamentum, quod asserunt, non est semper verum: nam, licet in sacrificio Missæ, quod proprie consistit in actione, & pro alio offerri potest, id verum habeat, tamen in satisfactio- ne, quæ est proprius effectus alicuius sacramenti, ut Baptismi, verbi gratia, non existimo posse alteri communicari, nisi solum ei, qui sacramentum suscipit: eisdem est de remissione peccati, quæ ex priuilegio per modum operis operati conceditur alicui operari. ut est martyrium: quia huiusmodi fructus conceditur solum suscipienti tale sacramentum, vel patienti talem penam, & ideo non est positum in eius voluntate, ut aliis illum communicet. Secundo supponit illa ratio, hæc penitentiam per alium factam habere effectum ex opere operato, & hoc est quod inquirimus.

Ratio ergo esse potest: quia, quædo penitentia imponitur per alium implenda, semper intelligitur faciendâ ex motione, & petitione ipsius penitentis, & sic est aliquo modo illius: ergo, ut sic etiã potest esse aliquo modo pars sacramenti ab illo suscepti: ergo etiam potest habere effectum ex opere operato circa illum. Nec enim necesse est, ut penitens per se ipsum exerceat omnes actus, qui sunt partes huius sacramenti. Et eadem ratione potest confessor eleuare per virtutem clauium actum alterius, ut habeat effectum ex opere operato, nõ ex sola intentione proximi operantis, sed ex applicatione, & eleuatione ipsius ministri, ut recte docuit Medin. tract. 2. q. 84. Et ad hoc satis est, ut applicatio, seu impositio sacerdotis fiat in ordine ad sacramentum perficiendum, & vindicandum hoc modo delictum, etiam si propria obligationem non imponat alteri, ut pro altero satisfaciatur: quamquã etiã possit hæc obligatio imponi, veluti ex pacto, vel consensu alterius volentis in se assumere debitum: seu onus satisfaciendi pro alio.

SECTIO IX.

An hæc satisfactio sit omnino personalis, an vero possit per alium impleri.

Communis sententia Theologorum est, posse penitentem implere per alium satisfactionem sibi impositam, præsertim si ille sit impotens, vel alius sit sanctior, & dignior. Ita D. Tho. distinct. 20. q. 1. art. 2. quæstionum. 3. Palud. q. 3. art. 1. Sylu. verb. Satisfactio, quæst. 3. Alensis 4. part. q. 85. mem. 4. Sed notandum est, duplicem posse esse quæstionem: prima est, an sine voluntate confessoris possit penitens satisfactio per alium implere: altera est, an ex illius voluntate hoc possit fieri. In priori, certum est, non posse penitentem satisfactionem per alium implere: quia hæc obligatio oritur ex præcepto: ergo si confessor præcipit, ut ipse, verbi gratia, ieiunet, non implebit præceptum, etiam si alius ipsius nomine ieiunet. Unde infertur, quando cunque confessor nihil explicat, sed absolute iniungit penitentiam, ut hoc, vel illud faciat, imponere obligationem personalem per ipsum, & non per alium implendam: quia hæc est rationabilis intentio confessoris, & hoc sonant verba eius. Hæc etiam satisfactio, cum simul sit medicina, quoad hanc partem, non potest per alium exerceri. Ac denique, hoc magis est consentaneum naturæ sacramenti. Et in hac conclusione conueniunt fere omnes Theologi in 4. distinct. 20. D. Bonaventura articulo primo, quæstione prima, & secunda, Durandus quæstione secunda, Argentin. quæstione 1. articulo secundo, Richardus articulo primo, quæstione tertia, Gabriel distinct. 16. quæstione secunda, articulo tertio, dub. vlt. Alensis 4. part. quæst. 24. membr. quarto, articulo quarto, Medina Cod. de Confessione, quæstione de Penitentia tempore quo celebratur, impleta, Caietan. in Summa, verb. Satisfactio, ca. 2. Antonin. 3. part. titul. 14. c. 20. §. 1. Altiusod. libro 4. Summa tractat. sexto, quæst. 2. c. 3. Angelus verb. Satisfactio, numero 3. Armilla, §. 6. Soto distinct. 19. quæst. 2. articulo quarto, Ledesma quæstione decima quarta, articulo quarto, Corduba libro quinto de Indulgentiis, quæstione quinta ad octauum, circa finem quæstionis: nec pro auctores initio citatos contrarium in hac parte sentire.

Fr. Suarez tom. 4.

Vu SECTIO

Quomodo peccet penitens in mortalibus.

Posse per alium impleri satisfactionem.

Bona. Durand. Argent. Richard. Gabr. Alens. Medina. Caiet. D. Ant. Altiusod. Angel. Armill. Soto. Ledesma. Cordub.

D. Tho. Alens. Gabr.

Medin.